

PER POST, FAX EN EMAIL

(070 7222355 en regulering-energie@acm.nl)

Autoriteit Consument en Markt

De heer drs. D.I. Bos

Directeur Directie Energie

Postbus 16326

2500 BH DEN HAAG

Amsterdam, 17 mei 2016

Betreft : Schriftelijk zienswijze Liander ontwerpmethodebesluiten RNB 2017-2021
Zaaknr. : 16.0109.52 en 16.0108.52
Tel. direct : 020 530 5213 / 020 530 5206
E-mail : janerik.janssen@steklaw.com / stephanie.dielemans@steklaw.com

Geachte heer Bos,

I. Inleiding

1. Op 6 april 2016 heeft de Autoriteit Consument en Markt (**ACM**) de ontwerp methodebesluiten voor de regionale netbeheerders elektriciteit en gas 2017-2021 (het **ontwerpbesluit RNB-E**, het **ontwerpbesluit RNB-G** en samen de **ontwerpbesluiten**) gepubliceerd.
2. De vereniging met volledige rechtsbevoegdheid Netbeheer Nederland (**Netbeheer**) heeft namens de regionale netbeheerders elektriciteit en gas (de **netbeheerders**) tijdens de hoorzitting van 9 mei 2016 een mondelinge zienswijze gegeven en bij brief van heden een schriftelijke zienswijze ingediend op de ontwerpbesluiten.
3. Liander N.V. (**Liander**) onderschrijft de zienswijzen van Netbeheer die als onderdeel van de zienswijze van Liander als herhaald en ingelast moeten worden beschouwd.
4. In aanvulling op de door Netbeheer toegelichte punten, wenst Liander in de onderhavige zienswijze het volgende naar voren te brengen ten aanzien van het ontwerpbesluit RNB-E.

II. Invoeding op hoogspanningsnetten (HS-netten)

5. In randnummers 210 t/m 218 van het ontwerpbesluit RNB-E licht ACM de wijze toe waarop kosten die worden veroorzaakt door decentrale invoeding van elektriciteit worden vergoed in de reguleringsmethode. De invoeding wordt verwerkt in de samengestelde output van de individuele netbeheerders.
6. In randnummer 215 merkt ACM met betrekking tot de kostenvergoeding bij invoeding het volgende op: *“ACM houdt hierbij de HS-netten buiten beschouwing, omdat deze in beginsel door TenneT worden beheerd en daarom buiten de kostentoerrekening voor de regionale netbeheerders vallen”*.
7. Liander kan zich met het totaal buiten beschouwing laten van invoeding op HS-netten niet verenigen. Zij licht dit als volgt toe.
8. Op de hoofdregel dat de HS-netten in eigendom zijn van en beheerd worden door TenneT bestaat de wettelijk toegestane uitzondering van de HS-netten van Liander in Flevoland, die onderworpen zijn aan langjarige *Cross Border Lease*-contracten. Zoals aangegeven in randnummer 25 van het ontwerpbesluit RNB-E zullen deze contracten niet snel beëindigd worden en blijven deze HS-netten daarom ook in de zevende reguleringsperiode onderdeel van de reguleringsystematiek voor de regionale netbeheerders elektriciteit. Op de HS-netten van Liander zijn zowel HS-invoerders als HS-afnemers aangesloten. Liander verzorgt het HS-transport voor deze HS-aangeslotenen.
9. De HS-afname op deze HS-netten wordt opgenomen in de samengestelde output. Daarmee ontvangt Liander toegestane inkomsten voor de door de HS-afnemers veroorzaakte kosten. Doordat invoeding op de HS-netten niet wordt meegenomen biedt het ontwerpbesluit RNB-E geen basis voor toegestane inkomsten voor de door die invoeding veroorzaakte kosten.
10. Dat is een omissie die hersteld moet worden. Dit geldt te meer nu de invoeding op de HS-netten in de nabije toekomst enkel groter zal worden. Het Energieakkoord en het Energierapport 2015 voorzien een substantiële groei van windenergie in onder meer Flevoland en op hogere spanningsniveaus, waaronder HS.
11. In de methode wordt de samengestelde output bepaald op basis van wegingsfactoren. Bij invoeding worden de wegingsfactoren gebaseerd op de kosten van het betreffende netvlak en de kosten van het bovenliggend netvlak. Daarbij tellen de inkoopkosten voor transportcapaciteit op de extrahoogspanningsnetten (EHS-netten) en HS-netten niet mee (zie ontwerpbesluit RNB-E, randnummers 216 en 217).

12. Conform die methode, zoals samengevat in de tabel onder randnummer 216, ligt het voor de hand om bij HS in navolging van de netten op tussenspanning (TS) uitsluitend de kosten van het eigen netvlak te betrekken bij de kostentoekening (de bepaling van de wegingsfactoren). Net als bij TS wordt daarbij aangenomen dat bij HS geen invoeding naar bovenliggende netvlakken plaatsvindt.
13. In de methode worden de kosten van een netvlak berekend als het verschil van de omzet per gecontracteerd vermogen tussen het betreffende netvlak en het bovenliggend netvlak (zie ontwerpbesluit RNB-E, tabel 4 onder randnummer 217).
14. Bij HS doet zich de complicatie voor dat het bovenliggend netvlak het EHS-netvlak is dat uitsluitend door TenneT wordt beheerd. Daarom stelt Liander voor om de wegingsfactor HS te berekenen op basis van het tarievenmandje van TenneT en wel als het verschil tussen de inkomsten per eenheid vermogen HS versus EHS. Bij gebruik van het tarievenmandje van TenneT zijn de uitgangspunten voor HS en EHS consistent. Voor het jaar 2015 zou de uitkomst € 13,80 bedragen.

Die € 13,80 is het verschil tussen de inkomsten per eenheid vermogen op het HS-netvlak van € 29,23 (431.806.534 : 14.821.213) minus de inkomsten per eenheid vermogen op het EHS-netvlak van € 15,33 (21.810.908 : 1.422.333).
15. Liander verzoekt ACM in het methodebesluit de invoeding op de HS-netten in de samengestelde output op te nemen. Liander stelt voor om aan te sluiten bij de berekeningswijze in het ontwerpbesluit voor invoeding op de andere netvlakken, zoals hiervoor aangeven.

III. **Samenvoeging MS-T en MS-D**

16. In de voorbereiding van het ontwerpmethodebesluit RNB-E hebben drie regionale netbeheerders (Enexis, Rendo en Endinet) ACM in januari 2016 verzocht om de wijze waarop de samengestelde output wordt bepaald voor de netvlakken MS, MS-Transport (**MS-T**) en MS-Distributie (**MS-D**) aan te passen. Meer bepaald verzochten zij om een opheffing van het onderscheid tussen MS-T en MS-D. Omdat dit voorstel een herverdeling van inkomsten tussen de regionale netbeheerders tot gevolg zou hebben, heeft ACM op 3 februari 2016 het voorstel gedeeld en de regionale netbeheerders elektriciteit in de gelegenheid gesteld hierop te reageren.
17. Liander heeft aangegeven zich niet te kunnen verenigen met het voorstel en heeft in een notitie van 15 februari 2016 gemotiveerd uiteen gezet dat en waarom het opheffen van het onderscheid tussen MS-T en MS-D het gelijke speelveld verstoort en afbreuk zou doen aan een goede werking van de maatstafregulering. Deze notitie moet hier als herhaald en ingelast worden beschouwd. Ook de regionale netbeheerders Enduris,

Stedin en Westland hebben reacties aan ACM gezonden waaruit blijkt dat zij zich niet in het voorstel konden vinden.

18. Bij notitie van 23 februari 2016 hebben Enexis, Endinet en Rendo (**Enexis cs**) gereageerd op de ontvangen reacties van de overige regionale netbeheerders elektriciteit.
19. Het verheugt Liander dat het onderscheid tussen MS-T en MS-D is gecontinueerd in het ontwerpbesluit RNB-E.
20. Voor het geval ACM alsnog aanleiding zou zien om de indeling van de netvlakken te herzien, en omdat in het ontwerpbesluit RNB-E niet duidelijk of en waarom het alternatief van Enexis cs is verworpen, wil Liander graag een aantal aanvullingen op haar notitie van 15 februari 2016 geven, waarin zij ingaat op de notitie van Enexis cs van 23 februari 2016.
21. Niet in geschil is dat er in Nederland de volgende twee gelijkwaardige netconcepten zijn:

(1): HS---HS/MST---MST----MST/MSD---MSD---MSD/LS---LS
Net Transf Net Verdeel Net Transf Net

(2): HS---HS/TS---TS----TS/MSD---MSD---MSD/LS---LS
Net Transf Net Transf Net Transf Net

NB: In beide situaties zal ook transformatie van HS naar MSD plaatsvinden ten behoeve van naastliggende MSD distributieringen.

22. Deze netconcepten zijn in een ver verleden door geïntegreerde (veelal provinciale) energiebedrijven ontwikkeld en aangelegd. Het eerste concept (met regionaal transport op MST) treffen we aan in de provincies Groningen, Friesland, Drenthe, Overijssel, Noord-Brabant, Limburg en in de Noordoostpolder van de provincie Flevoland. Het tweede concept (met regionaal transport op TS) treffen we aan in de provincies Zuid-Holland, Noord-Holland, Zeeland, Utrecht, Gelderland en Flevoland (met uitzondering van de Noordoostpolder). Liander kent van oudsher beide netconcepten in haar voorzieningsgebied (in tegenstelling tot hetgeen in randnummer 16 van de notitie van Enexis cs van 23 februari 2016 wordt gesteld).
23. Evenmin is in geschil dat de kosten van MST lager zijn dan van MSD en aanleiding zijn geweest voor een aparte deelmarkt.
24. Het hoofdargument van Enexis cs is dat het bij MST en MSD om een soortgelijk product gaat, te weten een 10 kV-net. Bij de inkomstenregulering gaat het evenwel om het

creëren van gelijke inkomsten bij gelijke prestaties (een gelijk speelveld). Het voorstel van Enexis cs staat daar haaks op.

25. Ten eerste kennen MST en MSD een evident verschil in kosten, hetgeen een afzonderlijke behandeling van MST en MSD rechtvaardigt en heeft gerechtvaardigd. Achter de verschillende prestaties liggen verschillende kosten, hetgeen een onderscheid rechtvaardigt in de vaststelling van de samengestelde output.
26. Ten tweede impliceert een gelijk (10 kV) spanningsniveau bij MST en MSD (een “soortgelijk” product volgens Enexis cs) geen samenvoeging bij de vaststelling van de samengestelde output. Op LS worden in de tabel bij artikel 2.3.3c van de Tarievecode Elektriciteit bijvoorbeeld zeven deelmarkten, dat wil zeggen zeven verschillende prestaties, onderscheiden ten behoeve van een “soortgelijke” (LS) dienst (te weten ‘t/m 1x6A (geschakeld net)’, ‘t/m 3x25A’, ‘>3x25A en t/m 3x35A’, ‘>3x50A en t/m 3x63A’, ‘>3x63A en t/m 3x80A’ en ‘>3x80A en t/m 60kVA af LS-net’) ten behoeve van een “soortgelijke” (LS) dienst. Ook deze verschillende prestaties worden afzonderlijk meegenomen bij de vaststelling van de samengestelde output.
27. Ten derde zijn de deelmarkten MST en MSD bij geen van de netbeheerders met MST samengevoegd tot MS. De deelmarkt MS betreft uitsluitend de MS distributiering en de deelmarkt MST betreft uitsluitend het MS transport en het MS verdeelstation. Een logische reden voor samenvoeging van MST en MSD ontbreekt.
28. Ten vierde probeert Enexis cs ten onrechte een argument te ontleen voor haar betoog aan het feit dat enkele individuele afnemers met een MST aansluiting voor het transport bij MSD zijn ingedeeld (één afnemer bij Liander) respectievelijk dat één afnemer met een MSD aansluiting in MST moest worden ingedeeld (Rendo). Verschillen tussen de technische situatie en de indeling in een transportcategorie komen evenwel altijd voor. Dat komt omdat de indeling van afnemers tot circa 2 MW in een transportcategorie plaatsvindt op basis van de gevraagde transportcapaciteit en niet op basis van de technische aansluitwijze. De benamingen LS tot en met MST zijn daarbij weliswaar richtinggevend maar niet altijd bepalend. Ter illustratie merkt Liander het volgende op.
29. Liander kent de volgende tariefgrenzen: LS: t/m 50 kW; MS/LS: >50kW en ≤ 136kW; MS: >136kW en ≤2000kW; en fysiek bepalend: >2000 kW. Dat betekent dat een afnemer met een gecontracteerd vermogen van 1600 kW bij MS wordt ingedeeld, ongeacht de fysieke aansluitsituatie en een afnemer met een gecontracteerd vermogen van 100 kW in MS/LS, ongeacht de fysieke aansluitsituatie. Dat betekent dat de indeling van afnemers t/m 2000 kW in de transportcategorieën niet altijd overeenkomt met de fysieke situatie. Alle netbeheerders kennen eigen (afwijkende) tariefgrenzen met als gevolg dat bijvoorbeeld een voormalige MST-afnemer van Enexis als gevolg van een relatief kleine gecontracteerde transportcapaciteit in een andere MS-categorie is ingedeeld na de

ruilverkaveling met Liander. Bij de integratie van Endinet zal Enexis ook dergelijke situaties gaan ondervinden. Ook de verwijzing naar het geschilbesluit Fokker t. Rendo van ACM van 24 februari 2015 (zaaknr. 14.1057.12) in randnummers 29-42 van de notitie van Enexis cs van 23 februari 2016 overtuigt niet. In die zaak werd in 2014 bij Rendo een afnemer met een gecontracteerd vermogen van meer dan 2 MW ingedeeld in de transportcategorie MST. Dan is het juist dat een afnemer met een transportcapaciteit van 3 MW (ook al is de fysieke aansluitsituatie MSD) daarop aanspraak maakt. Pas met de tariefindeling in 2015 heeft Rendo de categorie groter dan 2 MW gesplitst en daarbij onderscheid gemaakt naar de specifieke technische aansluitsituatie (MST versus MSD). Een afnemer met een transportcapaciteit van 3 MW en een MSD-aansluiting wordt dan ingedeeld in de tariefcategorie MSD.

30. Het hanteren van tariefgrenzen sluit beter aan bij de prestaties die aan afnemers geleverd worden dan een indeling op basis van de fysieke aansluitsituatie. Dat betekent dat in alle deelmarkten een enkele afwijkende technische situatie zal kunnen voorkomen. Dat is echter geen aanleiding voor het opheffen van het onderscheid MSD-MST (of van welke deelmarkt dan ook), maar bevestigt juist de noodzaak van het continueren van dat onderscheid.
31. Ten vijfde bevestigt ook de verwijzing naar het beroep van Liander met betrekking tot de periodieke aansluitdienst¹ (randnummer 11 van de notitie van Enexis cs van januari 2016) respectievelijk de verwerking daarvan in het herstelmethodebesluit 2014-2016 (randnummer 8 van de notitie van Enexis cs van 23 februari 2016) eerder de noodzaak van het continueren van het onderscheid MSD-MST dan van het afschaffen van dat onderscheid. Enexis cs gebruikt in haar notitie van 23 februari 2016 een voorbeeld van aansluitingen van Cogas met een aansluitcapaciteit van meer dan 3MW. Uit de tariefbesluiten van Cogas blijkt dat Cogas geen afnemers in deze tariefcategorie heeft. In plaats van een vergelijking te maken aan de hand van een hypothetisch voorbeeld zou Enexis cs naar de mening van Liander beter naar de situatie bij Enexis hebben kunnen verwijzen. Bij Enexis worden de MSD-aansluitingen ingedeeld in de categorie MS en worden de MST-aansluitingen meegenomen in de gezamenlijke categorie met HS/MS en TS/MS. De door Enexis cs getrokken vergelijking met de indeling voor de periodieke aansluitingvergoeding biedt geen steun voor het afschaffen van het onderscheid MSD-MST maar eerder voor samenvoeging van MST met hogere netvlakken.
32. Het voorstel van Enexis cs geeft geen aanleiding om het bestaande onderscheid MSD-MST te herzien. Als ACM desondanks aanleiding ziet om tot herziening van de deelmarktgrenzen over te gaan, dan ligt het naar de mening van Liander meer voor de hand om hetzij MST met HS/MS samen te voegen, hetzij in navolging van de nieuwe indeling bij de aansluitvergoedingen alle hogere netvlakken samen te voegen (zodat MST in de categorie >MS zou vallen).

¹ CBb 5 maart 2015, ECLI:NL:CBB:2015:45, r.o. 6.1-6.3.

IV. Q-factor

33. In hoofdstuk 9 van het ontwerpbesluit RNB-E wordt de methode tot vaststelling van de q-factor toegelicht.
34. Liander meent dat de in het methodebesluit regionale netbeheerders elektriciteit 2014-2016 aangekondigde waarderingsfunctie, zoals vastgesteld door onderzoeksbureau Blauw Research B.V. in het rapport Waardering stroomonderbrekingen 2012 (de **waarderingsfunctie van Blauw**), een substantiële verbetering vormt ten opzichte van de voorheen gehanteerde formule. Die formule bevatte een niet-plausibele discrete sprong in de kwaliteitswaardering.
35. In randnummer 330 geeft ACM aan voor de reguleringsperiode 2017-2021 de kwaliteitsprestaties over de jaren 2013, 2014 en 2015 te zullen gebruiken in de waarderingsfunctie van Blauw. De bekendmaking in het methodebesluit 2014-2016 dat ACM de waarderingsfunctie van Blauw vanaf de volgende reguleringsperiode zou hanteren, heeft de netbeheerders volgens ACM de mogelijkheid gegeven om bij investeringsbeslissingen in de jaren 2013, 2014 en 2015 rekening te houden met deze nieuwe waarderingsfunctie. Door een andere netbeheerder is in een expertgroep aangegeven dat de waarderingsfunctie van Blauw pas in 2013 is aangekondigd en dat de investeringen in 2013 daarmee niet meer met de nieuwe formule rekening zouden kunnen houden. Dientengevolge zouden de voorheen gehanteerde formules moeten worden toegepast op de kwaliteitsprestaties uit 2013. Liander meent dat de kritiek op de oude formules en de noodzaak om te komen tot een nieuwe q-factorwaardering ver voor 2013 bekend waren. Daarnaast is het niet ongebruikelijk om aanpassing in de q-factorwaardering pas in het methodebesluit voor een bepaalde periode te concretiseren en met terugwerkende kracht toe te passen. Ter illustratie wijst Liander op de overgang van de *System Average Interruption Duration Index* (SAIDI) naar de *Customer Average Interruption Duration Index* (CAIDI) en de *Customer Average Interruption Frequency Index* (CAIFI) in het methodebesluit voor de vijfde reguleringsperiode (2011-2013).
36. Liander kan zich in beginsel dan ook vinden in de overgang naar de waarderingsfunctie van Blauw en de toepassing daarvan op kwaliteitsprestaties in de jaren 2013, 2014 en 2015. Nu de ervaring leert dat het vaststellen van formules voor de kwaliteitswaardering complex is en mede wordt gebaseerd op veronderstellingen waarover veel discussie is, verzoekt Liander ACM om de komende jaren in overleg met de netbeheerders en representatieve organisaties van partijen op de elektriciteitsmarkt de verdere ontwikkeling van de kwaliteitswaardering nader in te vullen.

V. Conclusie

37. Liander verzoekt ACM om het voorgaande te betrekken bij het vaststellen van het definitieve methodebesluit RNB-E. Uiteraard is Liander desgewenst graag bereid tot het geven van een nadere toelichting.

Hoogachtend,

Jan Erik Janssen / Stephanie Dielemans-Goossens